

DEBATT

”Bättre stadsplanering när barnen inkluderas”

30 JANUARI 2019

Barnen – en femtedel av Sveriges befolkning(!) – exkluderas från beslutstagande och påverkan i stadsutvecklingen. Om de får bidra med sina perspektiv förstärker det både våra städers hållbarhet och barnens rättigheter, hälsa och utveckling, skriver föreläsare för Codesign research studio.

ANNONS

Barnkonventionen blir lag i Sverige den 20 januari år 2020. En historisk händelse, där de 54 artiklar som innefattar barns universella rättigheter skrivs in i lagboken. Trots att man hittar forskning, statliga formuleringar

och metodik som sträcker sig tillbaka till 70-talet om hur barns perspektiv bör inkluderas i samhällsutvecklingen så har Sverige ändå ingen övergripande metod och inkluderingskultur som aktivt möjliggör konstruktivt engagemang av barn i beslut om stadsplanering och design.

I Barnkonventionens tolfte artikel beskrivs barnens rätt att höras i alla frågor som rör dem, dock låter vi sällan barns åsikter och insikter få reellt inflytande, förutom som ett spel för gallerierna. Till stor del beror detta på avsaknaden av lagar som försvarar barns rätt till uttryck i stadsutvecklingen, samt en generell uppfattning om att barn inte kan besitta viktiga och legitima åsikter och insikter om denna. Detta begränsar våra barns fysiska och psykiska utveckling, hämmar deras intresse för politik och samhällsliga processer, och minskar möjligheten att bygga hållbarare städer. Här krävs en förändring!

Det finns lagar som fastslår utrymmet för parkerade bilar och cyklar vid nya bostadshus, men när det gäller barns friytor finns endast rekommendationer som lätt förbises. Enligt arkitekten Elisabeth Edsjö som är engagerad i Bums (Barns utemiljö i Stockholm) har barns utemiljöer i planeringen krympt sedan regler och föreskrifter i den nya plan- och bygglagen från 1987 ersattes med rekommendationer eller ”funktionsnormer”. Dessutom överfördes ansvaret för kvaliteten från staten till kommuner och byggherrar, som började exploatera marken hårdare. Detta gör att barnens perspektiv prutas bort och därmed försvinner värdefulla möjligheter till bättre planering. I stället riskerar barnen att byggas in i miljöer som åsamkar dem ohälsa och hämmar deras utveckling. Respekt och tillåtelse att påverka sin tillvaro bidrar dessutom till bemyndigande av individen, vilket understödjer mental hälsa enligt Boverket.

Deltagande i stadsutvecklingen förbereder barn för aktivt medborgarskap.

Sett ur ett längre perspektiv: filosofiprofessorn Peter Levine hävdar att medborgarengagemang inte uppstår av sig självt utan måste läras ut. Deltagande i stadsutvecklingen förbereder barn för aktivt medborgarskap. Om barnen inkluderas, utbildas och tas på allvar så kan medborgerligt engagemang och ansvar etableras som något naturligt och självklart. Valdeltagandet i Sverige har sedan 70-talet minskat med 6–7 procentandelar. En viktig anledning är ungas minskande engagemang och insikt i politik enligt Sveriges Kommuner och landstings rapport Medborgardialog som del av styrprocessen, 2013.

I städer som Bogotá i Colombia, Boulder i Colorado och Rotterdam i Nederländerna har man redan dumpat fördomarna om barns oförmåga och istället omfamnat deras kapacitet. I Sverige finns enskilda initiativ och aktörer som arbetar med barns rättigheter, bland annat nätverket BUB – Barn, unga och byggd miljö och projektet 3, 2, 1, Barneval!

Om vi låter barnen delta i utformningen av deras tillvaro så främjas även deras rätt till och insikt i stadsmiljöns villkor, samtidigt som stadsutvecklingen bygger på ett bättre beslutsunderlag. Erkänns barnen som medborgare kompetenta i sin egen kontext så utökas demokratin. Låt oss börja nu!

Daniella Ricci Saccotelli Codesign research studio

Hanna Ivansson Codesign research studio

Jelena Mijanovic Codesign research studio

Rose-Ann Hallgren Codesign research studio

Maria Nordström Nätverket Barn, unga i byggd miljö, BUB